

Dag van de Nieuwste Geschiedenis

25 mei 2018 - KU Leuven

Geschiedenis en Media

‘The medium is the message’. Met die stelling wees de Canadese filosoof Marshall McLuhan in 1964 al op de bepalende invloed van (massa)media in de samenleving. Zij kneden de boodschap die ze overbrengen, zo stelde McLuhan, leggen hun eigen logica op en bepalen zo de consumptie van informatie. McLuhan’s stelling inspireerde ook historici. De mediageschiedenis als veld bestudeert de eigen dynamiek van de media en bevraagt – vaak in dialoog met de techniekgeschiedenis – hoe nieuwe dragers van informatie ontstaan en de invloed van oudere dragers afneemt. Maar niet alleen mediahistorici voeren historisch onderzoek naar kranten, tijdschriften, radio- en televisiefragmenten, film, fotografie enz. Als bronnen voor de studie van het sociale, politieke, economische en culturele verleden nemen media een centrale plaats in binnen de contemporanistiek. Sterker nog, media lijken een ‘actualiteit’ te verbeelden die eigen is aan de ‘hedendaagse’ geschiedenis. Zij tonen historici wat op een gegeven moment actueel of nieuwswaardig werd geacht en weerspiegelen zo hoe gemeenschappen zichzelf en de wereld rondom hen ervoeren.

Reden genoeg voor de Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis om stil te staan bij de manier waarop historici met media omgaan. Deze editie van de Dag van de Nieuwste Geschiedenis in 2018 staat daarom in het teken van ‘Geschiedenis en Media’. De Dag wil een forum bieden voor zowel mediahistorisch onderzoek in strikte zin als voor onderzoek binnen het rijke veld van de nieuwste geschiedenis dat gebruik maakt van media als bron. In beide gevallen vragen we bijzondere aandacht voor de methodologische, vormelijke, heuristische en theoretische uitdagingen die het gebruik van kranten- en tijdschriftencollecties, audiovisuele bronnen en andere (nieuwe) vormen van (sociale) media met zich meebrengen. Zeker nu grote vorderingen geboekt worden op het terrein van de *digital humanities*. De digitaliseringsprojecten van de laatste jaren (*BelgicaPress*, *the Belgian War Press*, beeldbanken als de AVA van het Antwerpse stadsarchief, de digitale collectie van het Vlaams Instituut voor Archivering of de omvangrijke fotocollecties van het Rijksarchief) stellen grote hoeveelheden gegevens beschikbaar en maken nieuwe onderzoeksvragen en -technieken mogelijk.

Tijdens de Dag van de Nieuwste Geschiedenis willen we onderzoekers hierover aan het woord laten in parallele sessies. Mogelijke vragen en thema’s die aan bod kunnen komen zijn:

- Wat is mediageschiedenis? In welke mate beïnvloeden de hedendaagse geschiedenis en de geschiedenis van de media elkaar?

- Hoe worden mediabronnen gebruikt in diverse historische subvelden zoals gendergeschiedenis, migratiegeschiedenis, wetenschapsgeschiedenis, politieke geschiedenis, geschiedenis van de populaire cultuur enz.? In welke mate wordt de rol van media in deze velden gethematiseerd?
- De ontwikkeling van verschillende soorten tijdschriften, de professionalisering van de pers en de fotografie, de opkomst van de radio-, televisie- en filmcultuur enz.
- De studie van (massa)media als een vorm van identiteitspolitiek of als middel in de constructie van het collectieve geheugen.
- Het bevragen van specifieke bronnen als gecensureerde en clandestiene pers, politieke (spot)prenten, ‘verboden’ films enz.
- Showcases en methodologische reflecties over de digitalisering van mediabronnen zoals kranten en tijdschriften.
- ...

Voor deze editie van de Dag van de Nieuwste Geschiedenis doen we ook een bijzondere oproep aan de archiefinstellingen om sessies voor te stellen waarin de keuzes voor de bewaring en ontsluiting van nieuwe mediabronnen worden toegelicht. We hopen zo de dialoog tussen historici en archivariissen, tussen de praxis van de archiefwereld en de evoluerende behoeften van onderzoekers te bevorderen. Mogelijke vragen daarbij zijn:

- Hoe kijken archivariissen in tijden van budgettaire schaarste aan tegen het verwerven, waarderen en ontsluiten van media?
- Welke zijn de gehanteerde criteria maar evengoed de theoretische en praktische bezwaren?
- Op welke media moeten archiefinstellingen focussen: de meest kwetsbare, de maatschappelijk meest relevante, of toch eerder media over onderzoeksthema's die vandaag ‘in’ zijn?
- Welke soort en graad van ontsluiting wensen gebruikers? Hoe wordt de grote variatie aan reeds bestaande beeldbanken, portaalsites en digitaliseringsprojecten geëvalueerd?
- Hoe beïnvloeden recente media (websites, *social media*), alomtegenwoordig maar erg vluchtig, de hele discussie?

Oproep voor sessies

Voor de **parallelsessies** in de voor- en namiddag zoeken we organisatoren van sessies. Een sessie duurt **90 minuten** en kan geheel vrij worden ingevuld. We geven de voorkeur aan sessies (workshops, round tables, presentaties,...) met een overkoepelende vraagstelling of verwante thema's. Alle onderwerpen en perspectieven zijn welkom! Organisatoren die een sessie willen organiseren, mailen hun voorstel met het opzet (max. 700 woorden) naar dagvandenieuwstegeschiedenis@gmail.com. De deadline hiervoor is **31 januari 2018**.

De Dag zal openen met **een keynote lezing van Andreas Fickers** (Université du Luxembourg). Als een van de voortrekkers in de internationale *Media History*, zal prof. Fickers aan de hand van concrete voorbeelden de opportuniteiten van mediahistorisch onderzoek voor de politieke, sociale en culturele geschiedenis trachten aan te tonen. We sluiten de dag af met **een debat** tussen Martin Kohlrausch (KU Leuven), Cathérine Lanneau (ULiège), Anne Roekens (UNamur) en Christophe Verbruggen over **de toekomst van de Belgische mediageschiedenis in tijden van digitalisering**. Welke impact hebben initiatieven als *BelgicaPress* of *The Belgian War Press* op de Belgische contemporanistiek? Waar staat België in vergelijking met het buitenland? Wat zijn de valkuilen van dergelijk onderzoek?